

Eerlijke, lokale mestafzet

Loonbedrijf Van Drunen BV, Elshout

Wanneer een veehouder creatief wil omgaan met mest is hij bij dit cumelabedrijf aan het verkeerde adres. Mario van Drunen is er trots op dat op zijn bedrijf alles op een eerlijke manier gebeurt. Toch wringt het bij de ondernemer uit het Noord-Brabantse Elshout dat dit nog niet overal zo is. "Wij ondervinden daar de negatieve effecten van."

Het bedrijf is gestopt met lange afstandstransport van mest. De aanhanger wordt nu nog alleen ingezet voor het transport in de regio.

De twee mesttanks van Mario van Drunen staan weer in de loods. Eind september sloot het mestseizoen en dat betekende het einde van de werkzaamheden in de mest. De loonwerker richt zich vooral op lokale afzet en ook dit jaar is het weer gelukt om alle mest in de omgeving geplaatst te krijgen. Dat wordt elk jaar een grotere uitdaging. Het is een bewuste keuze van de ondernemer om de mest zoveel mogelijk lokaal te plaatsen. "Vroeger reden we het hele land door, van Groningen tot Limburg", zegt hij daarover. Het bedrijf beschikte toen ook over meer materieel om dat te doen. Een aantal jaren geleden is echter bewust een keuze gemaakt om de mest vooral lokaal te plaatsen.

Mestruimte krimpt

"In het begin was er mestruimte over in dit gebied, maar door de krimpende mestnormen is de plaatsingsruimte steeds kleiner geworden", vertelt Mario. Dit seizoen is daarop geen uitzondering. "Melkveehouders hebben vanwege het stelsel van fosfaatrechten koeien weggedaan", legt hij uit. Dat zou de balans in mestafzet ten goede moeten komen, maar daar wordt in de praktijk weinig van gemerkt. "Dit komt doordat er steeds minder mest op een hectare grond mag worden geplaatst."

Vrijwel het hele klantenbestand van Van Drunen bestaat uit melkveehouders. Hij transporteert daar de drijfmest voor. Die wordt niet ingedikt. Bij het transport geldt dat de mest bij boer A wordt gehaald en bij boer B wordt gelost. "Boer B moet zeggen hoeveel er bij hem mag worden gelost. Het rekenen moeten ze zelf doen."

Mario heeft een heldere visie over de rol die de loonwerker hoort in te nemen rondom de advisering van de veehouders, waarbij meespeelt dat hij voornamelijk voor melkveehouders werkt. Die sector heeft te maken met grotere veranderingen rondom de mestwetgeving. Hij zegt dat hij als loonwerker lang niet van alles op de hoogte is en kan zijn. "Bijvoorbeeld een partij als Exlan kan veel beter adviseren, omdat die van alle ontwikkelingen op de hoogte is. Je kunt als kleinere loonwerker geen advies geven, omdat je de hele bedrijfssituatie van de klant moet kennen."

Controle geen probleem

De verantwoordelijkheid voor de juiste aan- en afvoer ligt bij hem heel nadrukkelijk bij de veehouder. Van Drunen zorgt er op zijn beurt voor dat de administratie die hij moet doen rondom de mesttransporten wordt gedaan. Marietje, de zus van Mario die de administratie van het bedrijf doet, zorgt daarvoor. "We hebben wel eens een controle gehad, maar dat is nooit geen probleem geweest", zegt Mario. Wanneer de NVWA vervolgens weet dat een bedrijf de zaken goed op orde heeft, krijgen de ambtenaren vertrouwen in het bedrijf, wat vervolgens wederzijds gaat werken.

Hoewel bij Van Drunen de inzet is om alles zo eerlijk mogelijk te doen, geldt dat niet voor iedereen die met mest werkt. Dat frustriert Mario. "Wij hebben in het veld last van die

Loonbedrijf Van Drunen BV, Elshout

Loonbedrijf van Drunen in Elshout is een familiebedrijf, dat wordt geleid door Mario van Drunen (59). Naast Mario werken zijn zus Marietje en zijn moeder mee in het bedrijf. Het bedrijf werd in 1957 opgericht door Wim en Betsy van Drunen, de ouders van Mario. Na verloop van tijd namen Mario en zijn broer Kees het bedrijf over. In 2008 kreeg Kees een ongeluk en in 2009 overleed hij. Daarna hebben Mario en Marietje het bedrijf voortgezet. In 2009 werd er nog een nieuwe hal neergezet en er liggen momenteel plannen voor een nieuwe werkplaats.

Het werkgebied Van Drunen beperkt zich tot de directe omgeving, waarin een grote diversiteit aan grondsoorten is te vinden, zoals veen-, klei- en zandgronden. In het verleden transporteerde het bedrijf mest door heel Nederland. De mesttransporten werden gedaan door enkele chauffeurs en broer Kees. Na het overlijden van Kees stopte het bedrijf daarmee. Omdat er in de regio meer aanbod van mest kwam, werd besloten de mest in de regio te gaan vermarkten. Hiervoor is ook het materiaal voor de aanwending van mest uitgebreid met sleepslangen, twee driewielers, een tank met injecteur en een oplegger. Met twee transporttanks worden deze bevoorrad.

oneerlijke concurrentie", zegt hij daarover. Het gaat echter nog verder dan dat. "Omdat enkele transporteurs knoeien, moet de rest ervoor bloeden."

Zo is de loonwerker niet te spreken over de nieuwe vrijwillige certificering van intermediaire bedrijven via KeurMest. "Uiteraard gaan zowel de goede als de slechte bedrijven dat doen. Certificeren is nu niet meer dan de papieren doorlezen en instemmen, waardoor iedereen ervoor in aanmerking komt", geeft hij aan. Doordat het geen officiële certificering is, zijn er geen controles aan verbonden. De nieuwe certificering komt dan ook nog eens boven op de certificaten die er al zijn, zoals VCA, ISO 9001 en dergelijke. "Ik vind dat de goedkeuring van intermediaire organisaties moet worden vergeleken met een rijbewijs. Doe je het niet goed, dan krijg je een punt en bij te veel overtredingen wordt het rijbewijs ingenomen. Zo zou het ook moeten gaan in de mest. Doe je het niet goed, dan mag je geen intermediair meer zijn. Nu is het zo dat wanneer een bedrijf wordt gepakt en wordt beboet voor overtredingen dat gewoon kan doorgaan. Ook CUMELA mag zich hier harder in opstellen."

Vertrouwen behouden

Aan Mario is wel eens gevraagd om heen en weer te rijden met een volle tank mest, zonder te lossen. "Ik doe daar echter niet aan mee", zegt hij. Ook de verhalen rondom het lossen van meer mest dan afgesproken en geleverde mest met onverwacht hogere gehalten zijn hem ter ore gekomen. "Gebeurt dat, dan wordt het vertrouwen van de klant geschaad."

Vertrouwen, daar draait het om. Het helpt dan dat Van Drunen vooral in de regio werkt. "Vaak kennen de melkveehouders elkaar. Ze weten daardoor waar de mest vandaan komt en waar die heen gaat", zegt Mario. Een ander voordeel van de korte afstand tussen de bedrijven is dat hij met een beperkte hoeveelheid materieel soms wel dertig tot veertig vrachten weg kan rijden.

De controle bij vloeibare mest gebeurt mede met AGR-GPS, iets wat volgens Mario goed werkt. "Mest wordt nog beter gevolgd dan radioactief afval", merkt Mario terloops op. "Het

is precies bekend waar de mest zich op een bepaald moment bevindt, maar iemand die echt verkeerd wil, vindt toch weer een bepaalde manier om dat te doen."

Niet alleen voor het imago van de sector is dit niet goed, maar het vertaalt zich ook in oneerlijke concurrentie. "Het levert mij direct een nadeel op. Zo zien mijn afnemers dat de prijzen stijgen en willen ze meer voor de mest ontvangen, waardoor ik aan de andere kant meer moet vragen voor de afzet van mest", aldus de ondernemer. Die afzetkosten zijn lager wanneer er geen sprake is van gesjoemel."

Iets anders waarvoor Van Drunen bang is, is dat wanneer er een eerlijke en transparante mestketen komt het mestoverschot nog veel groter wordt. "Wanneer alles op een eerlijke manier gebeurt, blijkt er misschien wel voor veel meer mest geen plaats te zijn. Dan zal de verwerking dus echt wel op gang moeten komen en daarin geen tegenwerking moeten krijgen van overheden en burgerij."

De plannen liggen klaar om een nieuwe werkplaats te bouwen. Reparaties worden meestal op het loonbedrijf zelf gedaan.

Eind oktober wordt er nog steeds gras geoogst. Door de droogte van afgelopen zomer telt elke snede voor de veehouders.

Bijzonder jaar

In 2018 slaagde de loonwerker er opnieuw in om al de mest te plaats. Er kwam op de valreep zelfs extra tijd om mest uit te rijden. "De duidelijkheid over de verlenging kwam echter te laat in het seizoen. Bij negen van de tien melkveehouders hadden we voor het begin van september de putten al leeg. In de extra maand hebben we nu nog kleine vrachtjes gedaan om de put leeg te houden. Extra werk waarop we ons niet hebben kunnen instellen."

Richting het einde van oktober nam het werk weer gestaag af. De vaste medewerkers blijven gedurende de wintermaanden meewerken op het loonbedrijf. Deze periode gebruikt Van Drunen om de machines schoon te maken en reparaties uit te voeren.

Veel last van de droogte

In 2018 heeft de extreme droogte zijn weerslag gehad op de werkzaamheden van het loonbedrijf. Zo werden er naar schatting twee snedes gras gemist bij de melkveehouders. Dit betekende veel minder werk. Toch slaagde Van Drunen er in zijn personeel aan het werk te houden. Als gevolg van de droogte kwam de oogst van snijmaïs bijzonder vroeg op gang. Die ging al op 22 augustus van start. De kwaliteit daarvan was gemiddeld genomen minder goed en op plaatsen zat er zelfs geen kolf in. Wel kon er goed worden doorgereden. "We hoefden geen modder van de weg te halen en machines te slepen", zegt Mario van Drunen daarover. Door het droge najaar kon zelfs iets van het werk dat in de zomermaanden werd gemist worden gecompenseerd. De inzaai van groenbemesters ging eveneens vlot, hoewel een gebrek aan neerslag na de inzaai de opkomst heeft belemmerd. Door de extreem vroege oogst van snijmaïs was het inzaaien van een groenbemester voor 1 oktober geen probleem. Naast de gewone werkzaamheden moest er veel grasland opnieuw worden ingezaaid en ging het uitrijden van mest langer door. Daarmee heeft september nog iets goedgeemaakt. Een ander effect van de droogte is dat er eind oktober nog gras werd geoogst. Dat kon omdat op de kleigronden het gras langer doorgroeide. Veehouders probeerden nog zoveel mogelijk voer binnen te halen, wat inhield dat het agrarische loonwerk ook langer doorging.

Dit jaar speelde de droogte een grote rol. "Zo kan het misschien goed zijn om te kijken of het nodig is om zelf een beregeningsinstallatie aan te schaffen. Aan de andere kant moeten we misschien volgend jaar juist weer water van het land af pompen", vertelt Mario. Hij kijkt elke keer kritisch naar de kosten en de inzet van zzp'ers. "Misschien is het goedkoper om juist een zzp'er te vragen de beregening te doen?"

Hij heeft een vaste kring van mensen om zich heen op wie hij een beroep op kan doen. In deze groep bevinden zich ook voormalig medewerkers die voor zichzelf begonnen zijn. Het maakt hem flexibel en voorkwam in de zomer dat er meer personeel zou zijn dan werk. Nu heeft hij minder vaak de hulp van zzp'ers ingeroepen. Binnen het bedrijf geldt dat het vaste personeel de speciale machines bedient. Het gangbare werk wordt door de zzp'ers opgepakt. De werving van personeel is sowieso iets wat aandacht vraagt. "Er wordt vaak te gemakkelijk tegen het vak van loonwerker aangekeken", stelt Mario. "Om met machines te zaaïen en grondbewerkingen uit te voeren, is een combinatie van de beheersing van de techniek en inzicht nodig, die voor boerenjongen logischer is dan voor jongens van buiten de landbouw. Ook is de mentaliteit anders. Boerenjongens zijn zich er meer van bewust dat wanneer het weer is om te oogsten het dan moet gebeuren en dat dit inhoudt dat je niet om vijf uur naar huis kunt. We vragen echter nog meer. Je moet ook wat van machines afweten, omdat veel zelf wordt gerepareerd."

Tegen deze achtergrond maakt het T-rijbewijs de zaken nog iets lastiger. "Het is goed dat het er is," zegt van Drunen, "maar door de prijs levert het een extra drempel op. Ik had niet verwacht dat het zo duur zou worden. Als gevolg daarvan komt er minder nieuwe aanwas."

Onzekerheden

De veranderingen gaan verder dan mest en het T-rijbewijs. Zo ondervindt Mario indirect de gevolgen van de vele onzekerheden in de melkveehouderij, onder meer als gevolg van het stelsel van fosfaatrechten. Het heeft geresulteerd in veel stoppende melkveehouders; oudere bedrijfshoofden, maar ook jongere. "Wat er met de bedrijven gaat gebeuren, is vaak een vraagteken. Gaan ze vleesvee houden of komt er geen vee op de bedrijven terug?"

In eerste instantie heeft het al voor minder melkvee in de regio gezorgd, wat ook gevolgen heeft voor de hoeveelheid werk die overblijft voor de loonwerker. "Hierop zal de komende jaren wel worden gereageerd door ons en zal er in het werk wat moeten worden bijgesteld", zegt Mario. De onzekerheid gaat verder dan de veebezetting, want wat gaat er met de grond gebeuren? Niet alle grond leent zich voor akkerbouw. Ook deze ontwikkelingen beïnvloeden de werkzaamheden van het loonbedrijf. Toch ziet Mario voor het loonbedrijf nog een goede toekomst. "Er is voldoende werk en het is een goed gebied om te werken."

TEKST EN FOTO'S: Herma van den Pol